

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, csüörtök, február 24

Tizenegyedik évfolyam.

HÁT MIT IS CSINÁLJUNK?

(Levél a szerkesztőhöz.)

Ugy látszik, hogy olykor-olykor jól esik letennünk a pártosság fegyverét. Nehány napra elmúlik a harag. Mi kor mánypartiak abba hagyunk azzal a nehézz küzdelemmel, hogy az elvi vitakozas okaival törekedjünk meggyőzni az ellenzékelt igazunkról, mintha csak belátnók, hogy ellene az istenek is hiába vívnának, s az ellenzék viszont lemond a rágalmazás és gyanúsítás saráról, mintha csak meggyőződnie, hogy ügysis siphusi munkára vállalkozott — s nem ér diadalt soha. Politikai kérdések helyett kapva-kapunk egy-egy nemzetgazdasági themán, s azt azután közös erővel, úszinté jóakarattal forgatjuk-hányjuk: hogy használna-e, és miben a nemzetnek!

A közönség és saját érdekében egyiránt kívánatos volna, hogy bár minél többször elnyomná a párt-politika hevét a pártatlan hazafiság komoly buzgósa, s háttérbe szorítaná a politikai herezhurezákat a nemzet-gazdasági kérdések higgadt vitáit. Bizony a nemzetnek többet használunk, ha folyton folyvást azon dolgozunk, hogy anyagi helyzetén segítsünk minden oldalról, minden módon, a hogy csak lehetséges, mintha egyre csak a párt-tusák szenvedélyes kardosortetésével zaklatjuk, s nem hagyunk időt neki sem a gondolkodásra, sem a munkára. Az izgatott lélek képtelen a komoly alkotásra, s a zaklatott nemzet elveszti a kedvét a türelmes, belátást igényelő, kitartó gondalkodástól, dologtalan, meddő napokat él; — pedig a meddő napoknak nincs gyümölcse, a nemzet nem gyarapodik, csak egyre fogy anyagi erejében. Eltehát, a mikor csak lehet, a politikával, mely utóljára is mindig egy pártnak a bélyegét hordja magán, — s elő, a mikor csak rája alkalom van, a nemzet-gazdasági kérdésekkel.

Ilyen kérdés ez idő szerint a telepítés-kérdése. Engedje meg a „Kelet” szerkesztője, hogy egy vendége is hozzá szólhasson.

Napok óta folyik a sajtóban a telepítés. Kerkápoly telepit nagyban, a „Kelet” valamelyik dolgozótársát telepit kicsinyben. Legyen üdvöz mind a kettő, noha nem értek is velők mindenben egyet.

A „Kelet” dolgozótársát elmondja, hogy Erdély, ez isten áldotta föld, mi mindenben gazdag, s mi minden kincse hever értéktelenül. Fájdalom, igaz; s

A KELET TÁRCZÁJA.

Nehány emlékezetes esemény leírása 1848—1861-ig.

(Az „Observatoriu” után: Móricz István.)

(Folytatás.)

Nemskára ezután megkezdte a nyomozatot Trauschenfels katonai auditor, brassói szász polgár. Az auditor utasításához képest, Leményi János püspök ellen a vádpontokat, jegyzőkönyveiből, hivatalos és magán levelezéseiből állította össze, mely utóbbiakat is a püspök szokás szerint jegyzőkönyvbe íktatott, mint oly férfi, ki nem tartott attól, hogy jönni fog egy oly epocha s catastropha, melyben a legártatlanabb irat is vesztére lehet az embernek.

A hadbíró minden egyes levélre nézve kikérdezte a püspököt, hogy miért írta. A sok közül itt csak néhányat említett meg.

A püspök irt Csányiúnak, a kegyetlen Kosuth-biztosnak (kit később az osztrákok felakasztottak) a drági szerencsétlen lelkész Geje Elia ügyében, ki hosszas ideig a kolozsvári bűdös fogdában tartatott, csak gyanúból, mintha ő a népet a magyar kormány ellen izgatná, holott tudva volt az, hogy ezen epochában nem volt semmi szükség a népet izgatni s bátorítani a magyar kormány ellen, mivel épen ez, üvével együtt gondoskodott bántulatosképen, hogy a nép fel legyen bujtoztatva nemcsak maga ellen, hanem még azon lelkészek és írástudó oláhok ellen is, kik engedelmséget ajánlottak vagy dicsérni mérészték a terrorizáló kormányt, mely még 1848 április havában elkezdte kezét, emberi vérell emeszkölni. Leményi püspök természetesen kötelességének tartotta fűhöz fához folyamodni, s

minden eszközzel oda kell hatnunk, hogy a mivel birunk, azt fordítsuk is a magunk javára, mert bizony ránk fér. Ránk férte anyagilag is, erkölcsileg is. A mily mértékben javul a népek anyagi helyzete, ép oly mértékben emelkedik erkölcsössége, sőt értelmessége is. A vagyonos nép elégedett, az elégedett nem nyúl a magáé helyett a máséhoz, s nem örvend a zabolátlanságnak, mely könnyen veszélyeztetheti a maga és családja boldogságának alapját. Csak a proletárok, a kik anyagilag és értelmileg azok, örvendenek a lármanak, melyben ők is nagyot rikkanthatnak, s magokra vonatkoztatják a figyelmet, s csak azok üjjonghatnak a zavarnak, melyben halászhatnak. Egyedül nálok talál és vet az izgatás tüze lángot. És semmi sem hazudtolja meg az ellenzékelt inkább, mint az, hogy minden perfid izgatása mellett sem boldogul, többségre jutni nem képes; ez bizonyítja éppen a legesattanosabban, hogy Magyarország népe — hála legyen istennek, — koránt sincs azon nyögös vagyoni viszonyok között, azon kétségbeeséjő nyomorban, melynek hírért az ellenzék vásári komédiáit fülszopító trombitaharsogással a világba kürtölik. És semmiféle mutatója be tisztább tükörben azt a pártot, melynek többséget csak az általános elszegényesedés utolsó kétségbeesése adhat, hogy, milyen voltaképen?

Nincs, szerencsére nincs a magyar nép kétségbeeséjő anyagi helyzetben; hanem azért egész szent odaadással azon kell törekednie a kormánypártnak, hogy jusson az egyre jobb viszonyok közé, (mert a mint az elszegényedés alapja az ellenzéknek úgy a vagyonosodás alapja a kormánypártnak) — s nem szabad kicsinyelni még a legkisebb dolgot is, mely vagyoni gyarapításra vihet.

A „Kelet” dolgozótársát kicsinyben telepítene, de nagyban javítana. Mert véghetetlenül emelné jólétünket, ha nálunk a kézműiparnak minden aprócsaprő ága meghonosodnék s fölvirágoznék. Azért örömmel üdvözlöm a célt, de más eszközt használnék annak elérésére.

Én nem telepítettetni szeretnék idegeneket, hanem inkább útaztatni, külföldön képeztetni óhajtanék magyarokat. Olyan világ-látta fiatal magyar iparosok sokkal mélyebben hathatnának be a néphez; rokonságuk, városuk, vidékük sokkal nagyobb bizalommal fordulna feléjük, mint az idegenhez, a kit még a

végtele Csányiúnak is írni, kérve őt, hogy ha a többi lelkészeknek s számtalan világiúnak az élete nem kiméltetett meg, legalább a lelkészt bocsássa szabadon a fogdából, a melyben csak gyanu miatt tartják. Geje lelkész szabadon bocsátatott, s hazaérkezvén családjához és egyházához, oktatta a népet, miszerint legyen engedelmes, ne hogy közülök valaki ki legyen téve annak, a melyre történt. A szolgabíró azonban a községbe jövén, követelte, hogy a nép a magyar alkotmányra, következésképpen a dynastia ellen s saját maga ellen is, esküdjön. Ez emberek nem akartak. Hallván ezt a szegény lelkész, irt püspökének, hogy ő eléggé biztatta a népet az alkotmányra teendő esküre; felelte: „Hivd még egyszer össze a népet, szólítsd fel őket, hogy tegyék le az esküt, s ha nem hallgatnak rád, jöjj te Kolozsvárra, s tedd le az esküt a királyi biztos előtt.”

Trauschenfels hadbíró az első investigatio alkalmával Leményi János iratából semmit se hozott fel, de a második investigatio alkalmával, mely ellenrendelet volt, elővette a püspöknek a drági lelkészhez intézett iratát s mondá: „Látja uram, hogy azt hitte, miszerint a magyar kormány állandó lesz, azért rendelte meg a lelkészeknek, hogy menjenek s tegyék le a magyar alkotmányra az esküt!”

Midőn a püspök katonái (kolozsmegyei község) esperes Turcu Vasilie ügyében irt, oly célból, hogy kegyelmet eszközöljön számára s mentse meg a biztos haláltól, dicsérte ennek a magyar ügy iránt tanúsított magatartását, s kiemelte, hogy jó hazafi s a magyarokhoz mindig hű volt. — Itt a hadbíró azt mondá a püspöknek: „Látja, hogy dicsérte, mint a magyaroknak egyik hű emberét.”

A püspök Ciudénú fiatal theológusért is

szélsőbal-dicsérte dicsőséges Bach-kor-szakban végképen meggyőlt, a ki egész otthonosan sohasem érezheti magát közünk, a ki annyi lelkesedéssel és odaadással sohasem fáradozhatik a magyar nép boldogításának érdekében, mint a saját vérünk. Megengedem, hogy lehetnek, sőt vannak is egyesek, a kikkel a próba szerencsésen sikerül; de bátran állíthatom, hogy azok működéseinek is főindoka: az anyagi létük biztosítása és a kötelesség-érzet teljesítése, — nem pedig a nép és hazaszeretetének éltető ereje. S a leg-erősebb meggyőződéssel mondhatom, hogy magyar műiparosok sokkal biztosabban és maradandóbban meghonosítanak egy-egy vidéken egy kézműipart, mint azt az idegenek tehetik. S nemcsak az a meggyőződés, hanem a faji önzés is föl-emeli bennem szavát, s azt követeli, hogy minden falat kenyert e haza gyermekei közt osszunk meg. Magyarországnak az a hivatása, hogy a mennyire keresztyénülhet, a saját fiait juttassa műveltséghez és megélhetéshez.

Azt ajánlom azért a leghatározottabban, hogy ne telepítsünk, hanem utaztassunk és taníttassunk. S ezt ne egyedül a kormány vállalja magára, versenyezzenek vele a városi és municipiumok is! Higgyék meg a városok és megyék, higgyék meg általában azon vidékek, a melyek egy-egy műiparnak kifejtésére alkalmasak, hogy magok lakosága művelődésének és gazdagításának emelésére a lehető leghasznosabb befektetést tesznek, ha kebelükből egy-egy vállalkozó és ügyes fiatal az alkalmas műipar elsajátítására kiküldenek. Ne várjanak mindent csak a kormánytól, ne rakjanak mindent csak az ő vállaira, — az az idő rég elmúlt, mikor a manna az égből hullott alá, — tegyen kiki a maga jóvoltáért, a köznek emeléséért. Egyedül a helyzet fölismerése s a jóakarat kifejtése szükséges hozzája.

Kerkápoly telepit nagyban. Örömmel látom, hogy tanult a mult időből, okult a naszói vásárból. Nem az állam javainak elforgatásáért, elharácsolására törekvésért immár, ellenkezésképpen azok együtt való megtartására. Jól van. Tehát telepítsünk. Moidtsa elő az állam maga, s mozdíttassa elő másokkal a nagyban telepítést, mi csupán azt kötik ki, hogy magyarokat telepítsenek. Gondoljanak az árvíz-fenyegetett vidékek népére, a terméketlen földek lakosságára, s ezeket biztosítsák és boldogítsák; gondoljanak azonkívül a moldova-bukovinai csángókra; oly kevesen vagyunk,

tolta ragadt, megakarván ezt is menteni a haláltól. Itt a biztos úljag megjegyezte: „E fiatal haza akarván térni a reactionarius (román) táborból, midőn a Maroson átkelt, a Kosuth-luszárok elfogták stb.” A püspök dicsérte volt Ciudénú apját is, mint jó hazafit s a magyar ügy védelmezőjét. E fiatal Ciudénú más tribunnokkal együtt Czintós községénél, a román táborban volt, a honnan községébe, hazaakarván menni, az iusurgenek kezét közé került.

A hadbíró itt azt kérdezte a püspöktől: „Kik a reactionariusok? Nemde a románok, a kik a császárral tartottak?”

Chirila János fogarasi vicarius, egy levelet küldött volt Leményi püspökhez, melyet Fogaras polgármestere itt Gridón képviselőnek Pestre, melyben ez fel van szólítva, hogy hagyja oda az országgyűlést, s jöjjön haza „mivel itt vannak az osztrákok.” „Én elküldeném a levelet, de nem tudom hogyan és bová” — írja a vicarius. — Erre a püspök ezt felelte: „Szivesen el fogom küldeni, de nem hiszem, hogy haza jöjjön, mivel a magyarok bazaarulónak tartják mindazokat, a kik onnét visszaférnek.” (Foly. köv.)

A LÁMPAGYÚJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Tizenötödik fejezet.

A z ő r a n g y a l.

(Folytatás.)

De szűkség is van erre, mert az öreg léptei nagyon is ingadozók. Szegény kis portéka, oly halványan, s gondteltan

hogy minden lelket tanácsos a nemzetnek megmentenünk!

S ha már kimondottuk mindezt, — mondjunk egyebet is.

Nemcsak azt kívánjuk, hogy kizárólag magyarokat telepítsünk, ide számíthatók természetesen idegen nyelvű hazánkfiak egyaránt, — hanem azt is követeljük, hogy az idegeneket évről évre kiszorítsuk, illető állásaikba édes hazánk gyermekeit alkalmazzuk. A magyar államnak, mint birtokosnak, s főúrainak uradalmában az erdészek majdnem kivétel nélkül idegenek, mert a magyar erdészek száma igen kicsire megy. S ime, összes erdeink jövője, egy kis szabadsággal állítható, éghajlatunk és közegészségünk jövője idegen kezekben nyugszik. Az erdészeti pálya nagy és fontos, s aránylag olyan kevés rá a magyar. Kormányunknak, a mint csak lehetséges, a mint csak anyagi ereje engedi, alkalmas helyeken erdészeti akadémiát kellene felállítania, mert gazdasági akadémiáink sem terjedelemlre, sem számra nézve nem tehetnek eleget e kívánságnak. A műveltebb külföld egyik-másik országának alig van fele ereje, de mindegyik több gondot fordít az erdészetre, — külön erdészeti akadémiákat szervezett.

Ha kormányunk alkalmadtával megselekszi, — használ vele a nemzeti ügynek, s nagyot lendít vele anyagi jólétünkön is. Ha időnk és kedvünk lesz, — a „Kelet” szerkesztőjének szíves engedelmével bővebben is hozzászólandunk e kérdéshez.

(—)

Gróf Szapáry Gyula pénzügyminis-ter — mint megbízható forrásból értesül az „Egyetértés” — az államjavar eladásának telepítés s közvetítő bank közbejöttével való fogatósítását kombinációba vette s erre való tekintettel az idén eladandó részjószágoknak árverésre való kiírását s az egész árverési eljárás felüggesztette.

A székely művelődési és közgazdasági egyletnek többször elhalasztott ülése 25-kén tartatik meg. A gyűlés tárgyait a „kivándorlás kérdésének” megvitatása képezi. Ez ügyben bizottság volt kiküldve, mely a jelentésével már készen van. A bizottság nézete szerint a kivándorlás akadályozására szolgáló módok részint a székely-egylet, részint a kormány vagy a trbozás segítségével létesíthetők. A jelentés ezeket a módokat tárgyalja, és pedig a székely egylet teendői volnának: a székelyföldön kívül helyet kereső iparosokat és cselédeket az ország belsejébe terelje oleó utazás kieszközlése

néz ki. Szeretném tudni, ha neki egyedül kell-e az öreg emberről gondoskodni.

De az öreg és kísérője eltűntek már szemei elől, s Perkoutné elfordul az ablaktól, s most már azt szeretné tudni, ha a függő lámpának van-e szüksége új bélre.

— Szeretném tudni, szólott kissé alább az utcán, egy földszinti ház ablakánál ülve mrs. Grumble, hogy ha én is beteggé lennék (mrs. Grumble már hetven éves volt, de még eddig más betegséget nem jelentkezett, mint kiváló ingerlékenysége) szeretném tudni, hogy akkor találkoznék-e valaki, ki engem úgy ápoljon, mint e kis lány öreg nagyatyját. Nem, nem hiszem, hogy valaki azt tenné. Vajjon, ki lehet e türelmes kis jószág?

— Nézd csak Bella, szólott egy fiatal lányka társnőjéhez, kivel az utca árnyas oldalán lassu léptekkel haladt a növelde felé, ott van az a lányka, kit ez öreg emberrel mindennap találunk, mikor az iskolába megyünk. Hogyan is mondhatad, hogy nem találod őt szépnek? Arcza valóságos bámulatom tárgya.

— Te mindig oly egyéneket bámulsz meg Kitty, kik a legosunyább arczzal bírnak.

— Csunya arczzal! kiáltott fel Kitty ingerült hangon, e lányka semmi sem kevésbé, mint csunya. Nézd csak meg jól Bella, mikor elmegyünk mellettük, mily kedvesen tekint az öreg ember arczára, s beszél vele. Szeretném tudni mi baja van a szegény öregnek, nézd

Hirdetési díjak.

Egy négyzög centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Haasenpfeil et Vogler (Wallfischgasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenpfeil et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések és vételi irodája Budapest Szervitátor 3. sz.

Nyititási csíkhok

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

és elhelyező intézetek felállításával; a székely házipar fejlesztése, felbresztani a társadalmi tevékenységet a székely kivándorlás ellen; a moldvai csángó magyarokat segélyezni; a népek a kivándorlástól való elriasztására hatni. A kormány, törvényhozás és hatóságok útján lehetne tenni valamit: a hadkötelezettség és az ipar érdekében erősebb rendszabályokhoz nyulni; szigorúan büntetni az iparos fiakkal és leányokkal való üzérkedést, az erdőipar fejlesztése s ez által néhány száz székelynek élelmód nyújtása; lendíteni az állattenyésztésen; a telepítést keresztül vinni kedvezmények nyújtása által is; intézkedni a földfelosztás minimuma iránt stb.

A Háromszék-Barcasági vicinalis vasut.

(Folytatás.)

(Gr. Schw.) Magán az egyenes vonalon azért nem fejlődhetik élénk helyi forgalom, mivel még előrehaladt viszonyok mellett is, olyan forgalom, mely első és másodrangú vasutak fennállásához megkívánatlik, a közelebbi 10—20 év alatt sem támadhat; ki fogná ez idő alatt a százalékokat, a prioritás amortisatitót és a költséges fenntartást fedezni?

A tervezett vicinalis vasut azonban a jövőbeli első vagy másodrangú vaspályának Brassótól Kézdi-Vásárhelyen át Adjúdig, utjában sem állana, sőt ellenkezőleg, minthogy a fővonal a Fekete-ügy síkjain semmi nevezetes forgalmat nem kell közvetíten, tehát teherszállítmányait a vicinalis vasut, részint Brassónál, részint K-Vásárhelynél átmenetileg a fővonalhoz szállíthatja, és így a vicinalis vasut a hegység hosszában az építendő fővonalnak lényeges előnyére leend.

Az egyenes vonalon és az esetleg építendő állomások vagy megállási helyek közvetlen körülből 40,000 lakos van, és ezen vonalon alig találnának négy száz ezer mázsányi forgalmat. Ilyen viszonyok közt még egy vicinalis vasut építése is lehetetlen, tekintve attól, hogy e területen még igen költséges partépítések is szükségesek lennének.

Mig elsőrangú és mellékvasutakhoz oly tér kívánatlik, mely egy horizontal mint vertical irányban lehetőleg kevésbé térjen el az egyenes sík vonaltól, a vicinalis vasutaknál ez nem bír fontossággal; mert ez utóbbiak nem közvetítik országok vagy elsőrangú vasutak között a forgalmat, hanem természetüknél fogva felkeresik azt ott, a hol található, és a terület még sem lenne megnyitva, ha kis távolságokra és egyenes irányokra szorítkozva, egy tényleg létező tehermennységet csak azért nem lehetne tekintetbe venni, mivel az egyenes vonaltól távol esne, így az Erdővidék zárva maradna, mivel hozzá közeledni lehetetlen.

csak, mint remeg karja, az, melyiknél fogva a lányka vezeté.

A két szembe haladó pár, most szorosan egymás mellé ért, s szótlan haladnak el egymás mellett.

— Nem úgy tartod te is, hogy érdekes arca van? Szólt hévvel Kitty, mi helyt oly távol voltak, hogy beszédöket nem hallhatták meg azok.

— Szép szemei vannak, viszonzá Bella, semmi más érdekest nem látok rajta. Szeretném tudni, ha nem érez-e undort így járni be az utcákat nagyatyja karjain.

Az öreg oly lassan csoszog előre, a nap egészen szemébe süt, s a vén ember egészen karjára támaszkodik, s úgy reszket, hogy alig bírja megtartani magát. A világ minden kincséért sem mennék így vele.

— Oh! Bella! kiáltott fel Kitty, már hogy beszélhetsz így. Én nagyon sajnálom azt a szegény öreget.

— Nő, szólott Bella mit használ a sajnálkozás. Ha ezt egyszer elkezded, akkor mindig akad a világban erre tárgyval elég. De nini! ott jön Sullivan ur, atyám segéde. Nem valódi szépség-e ez? Szeretném megállítani, s pár szót váltani vele.

De mielőtt Bella csak egy szót szólhatott volna is hozzá, Villi könnyved meghajlással, s „jó reggelt miss Isabella” rövid szavakkal, nagyon gyorsan elhaladt mellette, s mielőtt a lányka meglepetéséből, s csalódásából magához térhe-

A vicinális vasutaknak egyáltalában nem az az elvtű, hogy két hely között a legrövidebb utat állítsa elő, sőt inkább lehető számos helységet, gyárat stb. egymás közt és a fővaspályával egybekösznek; minden árunak, mely általában a vasut által átszelt területén szállítatik, forrását felkeressék és oly cikkeket tegyenek hordképesekké, melyek jelenben még használat nélkül hovevnek, miután olcsóságuk miatt szállítáruk szekerén nem fizetnek ki magat; és meg kell gátolni az, hogy a termelő, vagy szállító, mielőtt még áruterhét elszállítatná, egész a vasutig egye egy hosszabb szekér fuvar is szükséges. Ez okokból a vicinális vasutnak kertűket kell tenni, más szóval a forgalmat ott kell felkeresnie, a hol található.

Igen szép példa erre nézve az Arad-kőrűsölgyi vasút, melyet Notár Alajos ur tanulmány okán beutazott. Ezen, három év óta közlekedő vasut ugyan saját alépitményével bir (a földbevitálás semmi nehézségbe sem ütközött és igen olcsó áron szerzetett be) különben teljesen a vicinális vasutak elve szerint van építve. Igen nagy kertűket teszen meg, hogy Arad és Borosjenő között az egyenes vonal 47-0 kilométer, a vasutvonal hossza azonban 61-631, és ennek daczára, senkinek sem jutna eszébe a hasznátalanul meggett ut miatt panaszkodni, a közönég elvezi a vasut előnyeit, és a vasut igen öröndetes módon gyarapodik.

Brassó és Kézdivásárhely közt az egyenes vonalban egy vicinális vasutat építeni, az elmondottak szerint — hogy töböt ne mondjunk — nemzetgazdasági hiba lenne, és pedig azért, mert sem Háromszéknek, sem pedig a közvetlen érintett helységeknek ebből haszna nem lenne, mivel még olyan forgalom sem fejlődhetnék, mely csak egy vicinális vasut fentartásához is megkívántató, és azon helységek, melyek szállítványokat szolgáltatnak, sokkal rosszabb fekszenek a vasuttól, hogysem azt használhatnák.

És minthogy az egyenes irány vicinális vasutépítéshez ép úgy, mint első vagy másodrangú vasut építéséhez figyelembe sem jöhet, csak II-ik vagy III-ik vonal választható.

A szekérutakat használva a vicinális vasut építésére, két uton lehet a brassói pályaudvarhoz jutni.

- a) Az államuton a kökösi hídól Brassóig.
- b) Kököstől a Feketelgyön át a papirgyár és Tartlau előtt Zajzon-Tatragba és innen Brassoba.

(Folyt. köv.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése

febr. 22-én.

Napirend a kézi zálogköcsöntvénytelekről szóló törvényjavaslat tárgyalása. H e g e d ű s Sándor, mint a megbetegedett Baross Gábor előadó helyettese röviden ismerteti, a törvényjavaslat célját és alapelveit és ajánlja annak elfogadását.

M u d r o n y Soma úgy találja, hogy a törvényjavaslat tulajdonképen nem egyéb, mint uszora-törvényjavaslat; és habár annak elvei némileg ellenkeznek is közgazdasági törvényeinkkel, ettől volna, jó messzire eltávozott lefelé az utcán.

— Nagyon udvarias, mondhatom, mormogta fogai közt a csinos Belle.

— Nézd csak nézd Bella, szolt Kitty, ki visszapihlantott, azért sietett, hogy beérje az öreg embert, s érdekes kis lánykamat. Nézzed, megfogta az öreg másik karját, s úgy mennek mind a hármán együtt beszélgetve. Nem különös véletlen-e ez?

— Nem látok semmi nevezetést benne, felelt Bella, ki kissé bosszusnak látszott. Azt hiszem ismeri azon embereket. De jer, menjünk gyorsabban, még későn érkezünk az iskolába.

Kedves olvasóm azt hiszem kitalálta már, ki azon öreg ember és fiatal lányka? szükségtelen mondanom, hogy e pár senki más, mint Trudka, s az öreg lámpagyújtó, Treumann. Treumann nem az az ép, erőteljes védő többé, ki az elhagyatott kis lánynak eddig gondját viselte.

A dolog épen megfordítva áll most. Treumannt szélhűtés érte, ereje oda van, sőt magára járni sem képes.

Egész nap karszékében, vagy a tűz előtti kis szamolyon ül. A megbénulás gyorsan és váratlanul következett be, leverte az erőteljes férfit, gyenge gyermekhez tette hasonlóvá, s a kis idegen, az árva lányka, ki elhagyott, védtelenségében, s szegénységében atyai, anyai szeretetre talált nála, volt most az öreg egyedüli világa, védője, támassza, vigassza, s reménye.

(Folyt. köv.)

kol, nevezetesen a mennyiben egy részt a javaslat a kamatlábat korlátozza, másrészt a szabad iparral ellenkező engedélyezési rendszert alapítja meg, mégis, minthogy az megfelel a gyakorlati élet és a helyzet követelményeinek, a részletes tárgyalás alapjául elfogadja a törvényjavaslatot, óhajtván, hogy a kormány a megkezdett uton tovább haladjon.

Cs a t á r Zsigmond a törvényjavaslatot előterjesztett alakjában nem fogadja el, mert nem hajlandó ilyen kiváltságokat adni egyeseknek, különösen azon élelmes fajnak, mely minden nyereszkesdő állalatban előlmege és mely mint szipoly, mint pócaza szívja a nemzet vérét, és ur e hazában, a nélkül, hogy Árpád nemzedéke volna. (Élénk derűtlenség.)

K e m e n y G á b o r b. miniszter megjegyzi, hogy nem kívánt uszora-törvényt alkotni, hanem csak a zálogüzletek körül tapasztalt visszaéléseket akarta orvosolni. Csátárral szemben megjegyzi, hogy a kir. zálogház a mult év óta csak 10 százaléket vesz, a mibe már minden díj bele van számítva és alapos reménye van szólnak, hogy még további reductio is lehet lesz. Szólv is célszerűbbnek tartaná, ha a vidéken is állami intézetek állíttatnának fel: de ez pénzügyi okból kereszttől nem vihető és azért a jelenlegi állapotnál minden esetre előnyösebb lesz az, melyet a törvényjavaslat fog teremteni. Ezenkívül új szabályzat fog kidolgoztatni a közzvetítő intézetekre nézve is, mert tagadhatlan, hogy ezeknél is számos visszaélés fordulhat elő. Ezek alapján ajánlja a törvényjavaslat elfogadását. (Helyeslés.)

Ezzel az általános vita befejeztetvén, a ház a törvényjavaslatot elfogadta a részletes tárgyalás alapjául. A részletes tárgyalás folyamán a törvényjavaslat a tett módosításokkal szemben változatlanul elfogadtatott.

A 23-án d. é. 10 órakor tartandó ülés napirendjén a csődtörvényjavaslatban a főrendek által tett módosítások és a bélyeg- és illetékekre vonatkozó szabályok módosításáról szóló törvényjavaslat tűzött ki.

Az iparügyi enquete

II. ülés.

K e l e t i Károly: Pozitív eredményt a kényszeripartársulatoktól nem lehet várni, s meg van arról győződve, hogy ha ez ki is mondatik, egyetlen egy új ipar telep sem fog keletkezni, egyetlen egy mester sem fog ügyesebben dolgozni, mint ma és egyetlen egy mester legény sem lesz becsületesebb, mint ma. A Mudrony által ecsetelt szervezet, nézete szerint, social-demokratikus organizációnak nevezhető, s aligha közzük nek meg az iparosok, ha az ipartűgy oly központi ellenőrzésnek vetetnék alá, amely az egyesek műhelyéig kiterjedne. Az ipar nem olyan szervezet, mint az adminisztráció, ahol mindennek egymáshoz kell simulni.

Legfőbb ok, a mely miatt a kényszeripartársulat mellett nem szavazhat az, hogy nem akar ahhoz járulni, hogy a hazai iparosok ünámitásukban meg-erősítsenek oly férfiak nyilatkozatai által, kikről feltételezik, hogy jobban tudják a viszonyokat megítélni, mint ők. A kisipar szerinte bizonyos téren ma is megállhat ép oly erősen, mint évszázadokon keresztül, mert vannak oly iparágak, a melyeket a gyárpár sohasem fog kiszorítani. Bizonyos iparágak a kisipar teréről le fognak ugyan tűnni s helyüket el fogja a nagyipar foglalni, de erről nem lehet tenni, ezt a haladás hozza magával. Nekünk tehát a nyugati Európa által. kijelölt uton kell haladnunk s erről az iparosokat fel kellene világosítani. Ha mi megnehezítjük az iparosok állapotát, ha őket mindenféle rákényszerítjük: nehezebb tesszük a termelést és megnehezítjük pl. a konkurenciát Béccsel és külfölddel szemben. Ezért a szabad mozgás a legnagyobb erősítés, amit az iparosoknak nyújthatunk. Az ipartársulatoktól, legyenek ezek szabadok vagy kényszerítők, az ipari oktatás terén nem vár nagyobb eredményeket; az iparoktatás szervezése csak az állam segítségével vihető keresztül.

D r. W e i s z Béla: A kötelező ipartestület mellett általános és különös érveket lehet felhozni. Az általános érv az, hogy a tapasztalat egész Európában mutatja, hogy azon eljárás, mely szerint az iparos testületek teljesen eltűrtettek, helyes nem volt. Nem az lett volna a feladat: az ipart minden szervezettől megfosztani, hanem a viszonyoknak megfelelőleg a szervezetet átalakítani. Ezen testület eltűrlése szervezetlenséget idézett elő, ez meg nagy gazdasági és társadalmi érdekek veszélyeztetésével járt. Ezen általános okok nálunk is szükségesek tesznek valami szervezetet. De vannak a saját viszonyainkból származó okok, melyek tökéletesebb szervezetet kívánnak. Ezek közé tartozik első sorban a kezdeményezés hiánya. A második ok, mely a kötelező ipartestület mellett szól, a jövő munkás-nemzedék oktatása. A főváros és a vidék e tekintetben a legkedvezőtlenebb viszonyokat mutatja fel, minék következménye, hogy a középosztály gyermekei nem adnak mesterhez. A harmadik ok az, hogy nálunk a nagyipar kis szerepet játszik, mert ez teljes szabadságot kíván, a kisipar pedig szervezetet igényel és a kisiparnak nemcsak nálunk, de másutt is nagy jelentősége van. Különböző megjegyzések

dő, hogy a kötelező ipartestület az ipar önkormányzati közege lesz. De az önkormányzati közege mellett kell államkormányzati közege is. Valószínű, hogy a kötelező ipartestület igen sok hasznót fog hajtani. Állami érdek pedig az, hogy az erőlkifejtést előmozdítsuk és nem szabad megengedni, hogy a kisipar pusztuljon ép oly kevésbé, mint azt kisbirtokosainkra nézve nem szabad megengedni. Az a felelem pedig, hogy a kötelező ipartestület célhez vezet, alap-talan, mert a czéh az ipar gyakorlását, módját, terjedelmét, a cikkek árát állapította meg, jelenleg pedig csak oly testület létesítéséről van szó, mely az iparos körök kellő kiképzetését előmozdítja, s a reformált iparhatósággal együtt önkormányzati és államkormányzati szervezet alapján az ipari érdekeik védelmezői.

L u k á c s Béla: Az első kérdésre vonatkozólag, hogy célszerű-e kötelezni az iparosokat, hogy ipartársulatokba lépjenek, válasza az, hogy nemcsak célszerű, hanem elkerülhetetlenül szükséges is. Szükségesnek tartja ezt az iparosok érdekében, és e tekintetben döntőnek fogadja el azt, hogy az iparosok tulajonyok nagy többsége, úgy a Királyhágón innen, mint túl, a kényszeripartársulatok elfogadását és létesítését kívánja. Az eddig fenállott fakultatív belépés a szerzett tapasztalatok alapján nem elégséges. Szólv szerint az önkényes társuláshoz és az ez uton elérhető előnyök felfogásához több műveltség szükséges, mint a mennyivel iparosaink bírnak és több előny biztosítása kívánatik, mint a mennyit a jelenlegi ipartörvény nyújt. A kényszerre kiválóság azért fektet nagy súlyt, mert ez az ipari szakoktatás tekintetében nevezetes eredményekre vezethet. Keleti azt a kérdést vetette föl, hogy mely társulat állított föl iparskolákat? Igaz, hogy valami sok ipartársulat e téren nagy tevékenységet nem fejtett ki, de ez csak azért történt, mert a jelenlegi szervezet mellett nem is volt képes nagyobb tevékenységet kifejtteni. A kényszeripartársulat mellett és ellen felhozottak közt valami tárgyilagos ellentétet nem lát és azért Ráth Károlynak és Mudrony Somának tegnapi felszólalásaiban lényeges eltérések nem is léteznek. Az első kérdésre, hogy alkalmazandó-e a kényszer a gyárosokra, a kereskedőkre és kézművesekre egyaránt, vagy csak a kézművesekre, az a véleménye, hogy a kényszer mindezekre feltétlenül alkalmazandó. Elismeri, hogy bizonyos kivételeket itt is kell tenni, mert megfontolást érdemel az, hogy nem lenne-e helyesebb a kereskedőket külön társulatba vonni, de ez már a részletekhez tartozik.

A mi a másik kérdést illeti, hogy egyen-e a társulatok hivatása fegyelmi is, hogy kiterjeszkedjék-e annak befolyása a tanoncz felvételére, a tanszerződés ellenőrzésére, a tanoncz felszabadítására, illetőleg a tanbizonyítvány kiállítására; továbbá a segédék és mesterek közti viszony rendezésére és a munkakönyvek kiállítására és ellenőrzésére, végre az esetleges sűrölásokra: nagy súlyt fektet a tanonczok felvételére való befolyásra és azt óhajtna kimondani, hogy a négy elemi iskolát nem végzett tanuló tanoncznak fölvehető ne legyen. A korra nézve a törvény eddigi intézkedéseit meghagyandónak véli. Tág befolyást kíván adni az ipartársulatoknak, különösen az iskoláztatásra nézve, különösen pedig a ma nagyon is elhanyagolt, különösen pedig a ma nagyon is elhanyagolt, elnevezett vasárnapi iskoláztatás tekintetében.

A társulatba lépés kötelezettségét ki akarja terjesztetni az országban lakó minden iparosra. Irányadóul, hogy nem volna-e helyesebb e tekintetben az iparosok tevékenységét, a helyi viszonyokat, az iparosok létszámát és esetleg valamely városnak ipari és gazdasági tekintetben való nagyobb előhaladását tekintetbe venni: e tekintetben nem nyilatkozik, mert ez a törvény megalkotásához tartozik, és mert, szerinte, a földolog az, hogy minden, bárhol lakó iparos az ipartársulatokba való belépésre kényszerítve legyen.

A negyedik kérdésre: vagyis, hogy legyen-e minden helység számára csak egy általános ipartársulat, avagy alakulhat-e foglalkozási ágak szerint nehol több ipartársulat is: véleménye az, hogy általában mindenütt csak egy ipartársulat legyen, azonban nem tartja kizárhatónak azt, hogy biztos foglalkozási ágak szerint nehol több ipartársulat alakuljon oly feltétel alatt, hogy ezáltal az egésznek együttes működése ne gyengüljön. Hogy ki határozza meg, mikor keletkezhetik az ipartársulat és hogy mikor keletkezhetik az egyes foglalkozási ágak számára külön ipartársulat, ennek meghatározását rá lehetne bízni a kereskedelmi illetőleg az iparkamrákra.

Azon meggyőződésben van hogy a kérdésnek ilyen megoldásától, vagy az ipartörvény reviziójától valami nagy panacea várható, és hogy sokan, a kik az ipartörvény módosításától ma igen sokat várnak, Keleti Károly kifejezése szerint keservesen fognak kiábrándulni.

D a p s y Vilmos a kényszeripartársulatoktól nem vár üdvös eredményeket. Nem tudja számszerint meghatározni, mily nagy összeg folynék be, ha minden iparos és gyáros társulatba lépni kényszerítették, de meg van győződve, hogy ha az üzességnek csak fele fordítatnék is például iparskolák felállítására, sokkal nagyobb eredményt fognának elérni. Beismeri, hogy a vidéken a legtöbb iparos a czéh-rendszer

újabb felállítását óhajlja s attól várja üdvét; de nem ismer egyetlen egy gyárt sem, a mely ily kényszerű társulat gyámsága alá akarná magát helyezni.

H e g e d ű s Sándor nem akar jelszavak után indolni, hanem a pozitív ténre helyezkedve kívánja vizsgálni, vajjon a gyakorlati életben kereszttől vihető-e azon indítványok, a melyek e kérdésre nézve felhozattak.

Ugy véli, hogy pozitív indítványt csak Liphay Béla b. tett, a ki határozottan nyilatkozta, hogy bizonyos hatáskör és feltételek mellett a kényszeripartársulatok óhajta. E feltételek elsője volna az iparosok lajstromozása. Szólv megengedi, hogy iparstatistikánk hiányos, de azt hiszi, hogy a lajstromozást, a mely e statisztikának alapja, legközszertűbben azon hatóság eszközölheti, a mely az iparlevélt kiadja.

A második feltételt Liphay Béla b. nem világította meg teljesen, azt t. i., hogy két iparhatóság kell-e vagy sem; mert a kik a kényszeripartársulat indítványozzák, azt nemcsak testületi, hanem hatósági jogokkal is akarják felruházni, — s mégis Liphay b. azt mondja, hogy a kényszeripartársulatok a lajstromozáson kívül gyakorolják az első iparhatóság jogkörét.

Azt hiszi, hogy a népesség hullámozásának az iparosok tekintetéből hatósági ellenőrzés alatt kell lenni s azért úgy véli, hogy az iparosokat akár a bejelentő hivatal, akár a kapitányság könnyebben tarthatja evidenciában. A kényszeripartársulatokra az első foku iparhatóságot még azok sem bíznák, a kik e társulatokat üdvöseknek tartják, mert az egészségügyi, erkölcsi, közbiztonsági és rendőri fontossággal bir. Talán parallel iparhatóságok kellene felállítani akár a jelen alakban, akár reformálva, akár tanácskozó szavazattal mellé adott iparos tanácsossal, de az iparhatóságok fenn kell tartani.

A miket erre vonatkozólag Liphay Béla b. mondott, a következőkre lehet redukálni: lát-tanozná a mester bizonyítványait, a felszabadulási levelet és a tanoncz szerződéseket, ellenőrzési és szakoktatást és szerveznie az egyeztető bizottságokat. De hogyan tenné ezt? Csak egyszerűen láttatozná? Akkor ez az iparfejlesztés, a szakoktatás és az iparrendszert szempontjából mitsem érne; vagy talán vizsgálat alapján láttatozná? Ez csak úgy történhetné, ha az ipartársulat küldene valakit, a ki megvizsgálna, vajjon a tanoncz a műhelyben taníttatik-e vagy házi teendőkhöz végez.

Hangsúlyoztattak az ügyvédi és közjegyzői kamarák, de itt roppant a különbség, mert a közjegyzők és ügyvédek ugyszólván közhitelességű egyének s e kamarák kizárólag az illetők moralitását ellenőrzik, nem pedig képességüket.

Czáfolja Ráth Károly azon állítását, mintha az új porosz ipartörvényre vonatkozó javaslat eltíltaná a társulatba nem lépetteket a tanoncz-tartástól, mert a javaslat indoklásából ép az ellenkező bizonyítható be.

Ha az iparostanonczok oktatásáról sikeresebben fogunk intézkedni, mint eddig és ha az iparhatóságoknak megadjuk a szerződések beartatását és a műhelyek vizsgálatára nézve az ellenőrzést és a felelősségi jogot a felsőbb hatóságokhoz, az esetben hiszi, hogy e kérdéseket szabad ipartársulatokkal is meg lehet oldani, holott a kényszerű társulatokkal bizonytalan az eredmény.

A kényszeripartársulatok szervezésére nézve Mudrony Soma a következő két feltételt említtette. Az egyik az, hogy hatósági jogok gyakorlásáról van szó, tehát hatóságokat kell felállítani, a másik az, hogy közös érdekről van szó, tehát közös társulatot kell szervezni. Az egyik feltervezés hamis, a másikból pedig hamis a következtetés. Hisz az íróknak, földmiveseknek, bányászoknak is vannak közös érdekeik, de ebből nem lehet azt következtetni, hogy azokat egy kényszeripartársulatba kell hajtani.

Az mondatik, hogy vagy általános ipartársulatokat lehet alakítani vagy szakipartársulatokat, vagy koncentrálna a városokban vagy területenként. Hogy milyen lenne egy ily általános ipartársulat például Budapesten, a melyben minden iparág képviselve volna, erről nem akar bővebben szólni.

A mi a költséget illeti, melyeket Liphay Béla b. két forintnál magasabbra nem engedélyezne, megjegyzi, hogy ha egyszer az ipartársulatok felállítatnák, akkor a költségeket fedezni kell, bármily magasra rugjanak is.

A területi kérdést véve szemügyre, előadja, hogy Magyarországon 646,000 firt van, és a megyéket egyenkint felvéve, ezekből 1—13 százalék esik s ha Pestmegyében egy-két társulat állíttatnék fel, miként ellenőrizné a társulat az illető iparosokat?

A szankciók illetőleg megjegyzi, hogy itt nincs meggyéllel dolgunk, melyeket fel lehetne függesztetni, hanem produktív működésekről van szó, melyeket nem lehet átruházni s a melyek fennakadást nem szenvedhetnek. Ez tehát nem szankció.

A másik szankció volna a bírságolási jog s ez annál jobb, minél erősebb.

Szükségesnek tartja az ipartörvény revizióját úgy részleteiben, mint általánosságban azért, hogy az abban lefektetett elveknek és határozatoknak hatály szereztessek és hogy rész-

ben a mostani iparhatóság, részben az ipartársulatoknak konzultatív vétummal bíró tanácsa mellett az sikeresen érvényesíthetessék.

A kellő felelősség érvényesítése szempontjából úgy alakítandók az ipartársulatok, hogy feladatukat teljesíthessék.

Kijelenti, hogy bizonyos feltételek alatt a kényszeripartársulatokat is felállíthatni, de csak úgy, hogyha a szakbeli bejegyzett iparosok háromnegyed része kívánna, a mikor azután az áldás és a közzönet nem a kormányra, hanem az illető indítványozókra szállana.

S t e i n a c k e r Odőn polemizálva Hegedűs Sándorral és mindazokkal, akik a szabad ipartársulatok mellett felszólaltak, határozottan kijelenti, hogy az ipartársulás célzai csak akkor fognak elérni, ha az ipartársulatok kényszer útján alakítatnak meg. Ellenkező esetben nem vár az ipartársulástól semmit, inkább hagyni kell a dolgok mostani menetét úgy, a mint van. A miket Hegedűs Sándor az ipartörvény reformjáról felemlített, azok egészen más természetű intézkedések, részben még most koraiak, mert azokhoz az előfeltételek hiányoznak. Ha bebozhatnak is ezen intézkedések, azok csak a papíron fognak maradni ép úgy, mint most ezt az ipartörvényről mondják, hogy nem hajtatik végre.

K r a u s z Lajos a szabad ipartársulatok mellett szol.

Az ülés végződik 1 óra 30 perccor.

A román nemzeti élet jelenségei az egyház terén.

A „Gaz. Transilv.” nyilatkoztatja, miszerint a román nemzeti élet jelenségeinek vizsgálásával foglalkozván lehetőleg tárgyilagos kíván lenni azon két vallással szemben, melyhez a román nép tartozik.

Legelőször a görög kath. vallásról szol.

Itt mindenekelőtt sajnálattal nyilatkoztatja ki, hogy synodust nem tartanak; a jó vagy rossz állapot az egyházmegegyek szerint oszlik meg; s e tekintetben általában észre lehet venni, mily fontossággal bir az egyházmegegy fejének egyénisége. Így meglepéssel constatálja, hogy a balázstvási s lugosi egyházmegegyekben minden rendben van. A szamosújvári egyházmegegyben, mintha csendesedett volna azon veszély, mely a jelenlegi egyházfővel kezdetét vette, ki a románokkal csak latin és magyar nyelven akart beszélni. A n-várad egyházmegegy sok gondot okoz. A magyarizálás itt gyors léptekkel halad, sőt állíthatja, hogy azon pontig ment, a honnan alig van reményesség a szabadulásra — eljutott az oltárig s a szószékig.

Lássuk, hogy állunk a görög keleti egyházban.

A rossz itt, a főnél, a consistoriumnál kezdődik. E consistorium egyes tagjai folytonos surlódásban élnek, mely a közelebbi időkben egy nyilvános scandalumban culminált azon esküdtzéki tárgyalás által, mely a n-szebeni theologiai intézet igazgatója s a „Telegr. Rom.” szerkesztője közt folyt le. Midőn egy ily magas organumnál, mint a milyen az egyházra nézve a consistorium, oly messzire mennek a dolgok, hogy tagjai a polgári bíróság elé kerülnek, akkor e consistorium kebeléből a béke, a jó egyetértés szelleme elköltözött. S ez egyetemes kihat a községi egyházakra is, melyekre demoralizáló befolyást gyakorol. E rosznak egyedüli orvossága az lenne, hogy az egyház feje nagyobb erélyvel tartaná őket kordában.

A káranébszi egyházmegegyénél nem mulat sokat, mivel itt a püspöktől a bocskorosig sem, mi se történik, a mi nem jönne nyilvánosságra — itt minden titok nyilvános, mindazonáltal a dolgok itt se mennek rendkívül jól.

Jobban állanak azonban a dolgok az aradi egyházmegegyben, s ez első sorban az egyházmegegy fejének az érdeme. E kell, hogy ismerje; miszerint az aradi egyházmegegynek adminisztrátója, a többieknek példányképtül szolgálhat.

A congressust nem hívják össze, mivel az ügyek nincsenek előkészítve, de hát mire való consistorium, ha nem arra, hogy az ügyeket előkészítse?

Mindezekből a „Gaz. Tr.” azt következteti, hogy az egyház tekintetében nem a legjobban állnak s ehez hozzájárulnak a fők, vagy a fők környezetében levők.

E czivakodásokra nézve azonban megjegyzi, hogy az nem elvektört történik s személyökre redukálható. Az egészek oka csak az, miért van a hatalom polcon A s miért nem B.

Átnézete a kolozsvári bányagazgatóság

vezetése alatt az 1874—1880-ik évi időszakban a bánya- és kohómvéknél és más kezelési ágaknál előforduló nevezetesebb üzemi és kezelési mozzanatoknak.

(Folytatás.)

V. V a s m ű v e k.

Govádia 1873-ban nyers vas métermázsánként 48.097 rudvas, acél és egyéb 79.9. Elárutás értéke 426.489 firt, főlöleg 162.385.

1879-ben termeltetett nyers vas 18.322, rudvas 35, elárutási ért. 121.011, hiány 10.198 torint.

1879-ben tehát kevesebb termeltetett nyers vas 30.856 ért., 305.478 fttal, a mérleg kedvezőlenebb 172.583.

Kudsiron. 1873-ban term. rudvas, acél 9477 ért. 154.499.

1879-ben rudvas, acél 9492 ért. 169.849 frt, hiány 22.869 frt.

1879-ben termelés több 15 mm. rudvassal 15.350 értékkel, a mérleg kedvezőlenebb 18.896 forinttal.

Sebeshelyen. 1873-ban term. rudvas, acél 5477, ért. 100.582 frt.

1879-ben rudvas 4978, ért. 94.350 frt.

1873-ban hiány 16.647 frt, 1879-ben 28.475 frt. 1879-ben a mérleg kedvezőtlen. 11.828 frt.

Összes vasmlvek 1873-ban nyers vas 48.907, rudvas 15.753, elár. ért. 681.570 frt, föltség 141.765 frt.

1879-ben nyers vas 18.322, rudvas 14.505, elár. ért. 385.210 frt, hiány 61.542 forint. — 1879-ben tehát term. kevesebb nyers vasban 30.856 mm. rudvas acélban 1248 mm. értékben 296.360 fttal, a mérleg kedvezőlenebb 203.307 fttal.

I. A góvásdiai vasmű a lefolyt 1874—1878-ik évi időszakban mindig kedvező eredménnyel és nyereséggel működött, de az utóbbi 1879-ik évben nagy olvasztója tovább fenttartható nem lévén, annak lebontása és egy újnak felépítése 54,932 fttal engedélyeztetvén, ennek folytán az olvasztás ezen év egész második felében szünetelt. Csökkenvén a nyersvas-termelés, a vasmű jövedelmének is csökkenni kellett, és egyenesen ezen körülménynek tulajdonítható a mult 1879-ik évre kimutatott 10,198 frtnyi hiány, mely tekintve, hogy ezen évben az új olvasztó felépítésére szükséges költségek a rendes kiadások rovatain könyveltettek el, mindig kielégítő eredménynek tekinthető.

Az új olvasztó felszerelve szélvezetékkel és ehhez külön kéménnyel, az olvasztóból gázvezetékkel a szélhevírt készültékhez, szélcsabályozóval, új torokhiddal és salak-vasuttal a folyó évi augusztus hó elején működésbe tételevén, s azóta minden akadály nélkül működik.

Tekintve a gyalári vasércnek ritka minőségét és nyerhető mennyiségét, a jövő feladata a vasművet ezen tulajdonoknak megfelelő terjedelemben a mostani előhaladás színvonalára emelni.

2. A kudsiri vasmű, valamint minden más vasfinomító mű, a kedvezőtlen kereskedelmi conjuncturák nyomása alatt szenvedett. Ezen vasműnek a lefolyt időszakban két nehézséggel volt folytonos küzdelem, egyik az, hogy az erdészet részéről még ezen évtized elején nagy mennyiségben levágott és idő mul-tán megredvesedett tűzfáját, habár mérsékeltebb árban, mégis az üzem nagy hátrányára kellett felhasználnia; másik pedig a tartós vízerő hiány volt, mely miatt a vasfinomításnak az évnek egy részében szünetelnie, a munkásokat azonban mégis másnemű foglalkozással ellátni kellett. Ez utóbbi nehézségen segítve lett egy 40 lóerőjű gőzgép beszerzésével és felállításával, mi által a termelés tetemesebb fokozása és a rudvasnak olcsóbb előállításra várható.

Az utóbbi években megkísérelt acélnemek gyártására kedvező lendületet nyert, és annak már a külföldön is kereslete van. Ezen gyártmányok tökéletesítése a kudsiri vasműnek jól jövedelmező kutorrást nyithat.

3. A sebeshelyi vasmű a mult időszakban mindazon nehézségekkel küzdött, melyek Kudsiron előfordultak.

Ezen vasműnek felhagyása kedvezőtlen viszonyai miatt ki lett ugyan mondva, tekintve azonban egy ily mű felhagyásával járó sok nehézséget, a folyó évben kísérletképen megkezdett acélgártás által a mű életképességét fentartani.

(Folyt. köv.)

A MAROS-LUDAS-BESZTERCEI helyi érdekű vasut ISMERTETÉSE.

Köze adja: BÓNIS ISTVÁN

Kolozsmegyei főjegyző, a maros-ludas-besztercei helyi érdekű vasut-társulat ez idő szerinti jegyzője.

(Vége.)

Még egy körülményt említettük fel, hol az állam szintén közvetlen érdekelve van. Már a fennebbieken említettük, hogy általánosan bizonyított tény az, hogy a vasutak a forgalmat nyelik s így ezen vasut élénken be fog folyni arra, hogy a magyar államvasutak keleti vonalának forgalmát nevelje; de ezen általános elvtől eltekintve elég egy tekintetet vetnünk a térkép-re, hogy meggyőződjünk arról, hogy a Maros-ludas-besztercei helyi érdekű vasut forgalmának legnagyobb részével a magyar keleti vasutat fogja táplálni. A miből az államra, mint a keleti vasut tulajdonosára a jövőben háruló előny ez idő szerint ki sem számítható.

Rövid tekintetet kívánunk vetni még a társulat szervezésére s ezt tesszük leginkább azért mert ezen vasut-társaság a legelső a hazánkban, a mely a helyi érdekű vasutakról alkotott az 1880. évi XXXI. t. cz. alapján alakult.

Idézett törvény megengedi, hogy az érdekelt törvényhatóságok és községek a helyi érde-

két vasutat fenntartásához és kiépítéséhez anyagi és közmunkabeli segítséggel járuljanak; megengedi, hogy ezen segítők közgazgatási uton hajassanak fel s bele egyezik, hogy ezen vasutak a közlekedési utakon vezettetessenek; e mellett többféle kedvezményben részesíti az ezen t. cz. alapján keletkezett vállalatokat, kimondja továbbá, eltérőleg a kereskedelmi törvényről, hogy ha a törzsrészevény tőke 30 százaléka biztosítva vagy bevezetve van, a társulat megalakulhat és az alapszabályokat a kereskedelmi cégjegyzékbe bejegyeztetheti; az államot pedig kötelezi, hogy ott, hol állami javak vannak érdekelve, az ily vállalatok honfoglalásán. E feltételeknek mindenekben eleget tett. Tehát törvényességi tekintetből sem lehet a megalakult társulat ellen kifogást tenni.

Lehetne még szólnunk a társulat pénzügyi viszonyairól, illetőleg azon módokról, melyek után az építési tőkét beszerezni kívánja, miután azonban ezen pénzügyi művelet még nincs ki-szűbön, s miután az annak idejében amugy is terjedelmesen ösmertette lesz, ez idő szerint ezen tervek közlését szükségesnek nem tartjuk s ugy-szólvá indokolatlanul tennők terjedelmesebbé ezen különben is terjelemessé vált ösmerteté-sűnket, melynek kiváló feladatát ezen pályá köz-gazdasági és műszaki ösmertetése képezte.

Nem mulaszthatjuk el azonban röviden érinteni azt is, hogy ezen pályá a lehető legolcsóbban fog kiépítettetni, a mennyiben az 1880. évi XXXI. t. cz. által biztosított azon kedvez-ményt veszi igénybe, hogy a megyei és vicinális utakat használja fel, a mi által a tetemes áldozatok kívánó földkisajátítások sok szüksége elcsik; felépítménye a lehető legegyszerűbb lesz, s az alépitmény házilag fog kiépítettetni, mi által tetemes költség leszállítás fog mutatkozni, ugy, hogy ennek következtében a részvény tőkének nagy mérvű leszállítására is van kilátás, miután a költség-számításba a földkisajátítás és az alépitménynek fizetett munkásokkal leendő kiépítése lett — e legrosszabb esetet feltéve — előír-nyozva.

Aggodalmakra adhatna talán okot azon körülmény, hogy a pályá a közlekedési ut szélén lévén építve a közlekedési utakon való közleke-dést akadályozni fogja, ezen aggodalom elenyész-hetésére elég lenne egyszerűen arra hivatkoznunk, hogy maga a törvényhozás nem látott abban semmi aggodalomra okot, különben ezen enged-ményt nem igtatta volna törvénybe; de miután ennek daczára is lehetnek kétkedők, szükségesnek találjuk megjegyezni, hogy e tekintetből sincs semmi aggodalomra ok, mert egytől a pályá czéljaira felhasználandó széle az utnak el lesz emelve, másfelől az ut ott, a hol szűk-ség fog arra mutatkozni, ki fog szélesítettetni és a vonat sebessége a tehervonatok sebességére lévén leszállítva, a vonat-vezetés ugy lesz be-rendezve, hogy gulyákkal, csoportokkal találko-zás esetére a vonat meg lesz lassított esetleg meg is állítható. E mellett pedig tekintetbe ve-nőd, hogy csak nappali közlekedésre lesznek be-rendezve, a vonatokat. S így e tekintetben is egyáltalában semminemű nehézség sem mutatko-zik. Különben is nem ez az első vonal, a mely közutakra van építve, a nélkül, hogy azokon valami nehézség vagy szerencsétlenség fordult volna elő.

Ezekben kívántuk nagyobb vonásokban megösmertetni ezen vállalatot, melyet az illető vidékek reá utaltsága, az illető törvényhatósá-gok és községek érdekeltségéből kifolyó támo-gatása, a tömeges gabnakivitell, eddig még igénybe nem vett árutárgyak mozgósítása biz-tositának, mert ha van a másodrendű vasutak között egy, a mely léteket a szükségben találja, ugy bizonyára ez a pályá az.

Vállalat, mely ily szolid alapokon nyug-szik, mely egyedüli léteket a szükségben találja, melyet nem egyes nyereszkesdők vállalkozók, ha-nem maguk ez érdekelték hoznak létre és ve-zetnek; vállalat, melynek élén a hazafias ér-nyekben bővítködő vezetőket, tekintélyes pénz-embereket, nagybirtokosokat és tisztviselőket láttunk: az ily vállalat csak szerencsés kimene-telt lehet.

E sorok írója, mint a Mezőség szülötte, ki azon nyomászó viszonyokat éveken át a köz-vetlen közelből volt kénytelen tanulmányozni — nem csatlánzó frázissal zárja be e sorokat, a mint az szokásos. Egyszerű községnek e zár-szó a nemes irányú kezdeményezőknek **78,000** ember nevében, kik reezen vállalat áldást, nap-sugárt, éltet hoz. Vajha mielőbb hozná!

BELFÖLD.

Sz. Udvarhely, 1881. febr. 20.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Budapesten a magyar jelzálog-hitelbanknak alakuló közgyűlése mai napon tartott meg. Ezen bank egy eddig egészen elhanyagolt üzletágát fog működési körébe vonni, főleg törvény-hatóságoknak és városoknak a dan-dó kölcsönökkel fog foglalkozni. Miután Sz. Udvarhely város köztudomáslag egy katonai laktanyát akar építeni, s e célból egy kölcsönüzletnek megkötését eddigelő eredmény-telent bízta sokat beszélő, de tevéketlen or-

szággyűlési képviselőjére és polgármesterére: ideje volna, hogy a város képviselőtestülete ezen életkérdést a megnevezett urak kezéből kive-gye, s az újonnan megalakult magyar jelzálog-hitelbanknál kölcsönműveletet kössön. Városunk-ban azt beszélük, hogy a polgármester a sz.-udvarhelyi első székely-egyleti takarékpénztár közvetítésével akarja a kölcsönt realizálni, ebből természetesen a város kárára a közvetítő taka-rekpénztár tisztoságos üzleti nyereséget fogna huzni, s ez által lenne valaki jutalmazva azon fáradságáért, hogy szülővárosunknak képtét az országgyűlésen a vitélő csizmadiasereg kegyel-méből oly sokáig és eredménytelenül viselte. Városunk elég vagyonos arra, hogy kellő bizto-sítékkal egy kálm. és a vasutnak szállítvány-ait közvetítő üzrekeknek nyereséget fizessen. Videant Consules!

Egy volt eszmádia.

Gyala, 1881. febr. 22. Iparanyag.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapja a „Kelet” folyó évi 40. és 41. számaiban, midőn az állami birtokok hasznosi-tása mikéntjéről vélekedik, többek között a gya-luállamihavasokat illetőleg azt tetszik megjegyezni, hogy ezen terjedelmes erdősséggel bíró területre fafaragványokkal foglalkozó egyéneket kellene telepíteni mi igenis kívánatos lenne, a létező temérdek, és semmi hasznát nem hajtó egyéb tárgyakról, pedig nem tezen említést, ezért mint az ipar pártolója, vagyok bátor becses, fi-gyelmét felhívni arra, hogy

a) a Szamos folyó balpartja feletti hegy, a kolozs monostori szőlőhegyen elkezdve a nagy-kapusi határig, csupa műtárgyak faragására al-kalmas és vállalkozva a legnagyobb minőségben, méz-köböl áll.

b) Nagy-Kapus határán kezdve, a jegenyei határig, a birodalmi uttal északra fekvő egész nagy hegyeség, felette csekély földtséggel borított, itt ott a szabadban álló alabástromból áll.

c) A Kolozs Monostor és Kis-Kapus közöti három mérföldnél, hosszabb és széles térségen nagy mennyiségű fonásra alkalmas fűz.

d) Gyala déli oldalán egész hegy sztrke granitkő, a kolozsvári járdára alkalmazottnál sok-al keményebb és szebb, mely, a mint értesültem a város részére azért nem vetetett használatba, hogy feldolgozása nagy erőt igényel — most hid-építésekre használ potom áron.

e) A havasokból az államkincstár évenként 30—40 ezer köbméter tűzfát szállítat be a vá-ro-sra, ez kedvező ugyan városi közönségre, kérdés azonban, hogy az államnak van-e abban haszná — a fának lelkét választják ki tűzrevalónak, a többi része, mely bizony tekintélyes rész, ott ma-rad a helyszínen átadva a hasznátalan enyész-etnek. Vajjon nem volna hasznosabb, ha az ugynevezett „hideg víz” völgyében egy üveg-gyár állíttatna fel, ott van azon a folyón a tö-mérdek hőfokérségtől 50, 100 mázsás hékasó ka-vits hol a tűzfá vágattatik és usztattatik. — Van tűzrevaló is a meleg vízen.

A 13 □ mérföldtől 20,000 lélek van, de koldus és naponta koldusabb, senki semmi mes-teriséget sem tud, adóját sem bírja fizetni, kato-nának valókat bővön tud kiállítani, egyébként tel-jesen paraszt.

Sopron, 1881. febr. végén.

(Polgármester választás. Bálók. Irodalmi kör felolvasása.)

Sopronban csendes atyánkfíattól alig felte-hető izgatottsággal választják a polgármestert. A Drukker- és Glózer-párt minden követ meg-mozgatva, minden eszközt felhasználva viszi a maga jelöltjét.

A soproni német újság dühösen vezérezik-kezik. Öles betűkkel nyomtatja vezércikke fölő-be: „Drukker oder Glózer”, s nem csak az újság foglalkozik most e két férfival, hanem az egész város. Izgatott mindenki a márczius 3-án megejtendő választás eredményére.

Szombaton a kaszinó tánczos estélye silá-nyul titott ki. Alig tánczolták a négyest 20 pár.

Hiába! sokat akartak keveset értek el! Minek való volt kizárni ezekből a mulatságok-ból azokat, a kik nem tagjai a casinónak? Az elszigeteltség csufult megbotosulta magát!

Most már kezdünk alább hagyni jóked-vünkkel, hogy lassan hozzá szokjunk a nélkül-özésekhez, mert a farsang ma-holnap véget ér. Elég kapó volt s ha távozik is, emléke itt ma-rad közöttünk!

Különben a vitéz hadfiak tánczos mulat-sága még hátra van. Ez pedig nagyon szokott sikerülni. Az itteni társas életben a tisztikart igen kedvelik, a soproniak nagyon rokonszen-veznek velük.

A jövő hóra az irodalmi kör felolvasási es-télye kellemes perczeket jósol előre is. Ez már-czius 6-án fog megtartatni. Ugyanaz nap tartja az egyet alakuló közgyűlést is. Este pedig a casinó éttermében nagy társas vacsora lesz.

No de erről annak idején többet!

Aigner Ferencz.

A „KELET” magántáviratai.

Athén, febr. 21. Pol. Cor. jelentése. Co-monduros a ház nagy tetszése mellett ma nyuj-totta be az összes tartalék mozgósítása iránti javaslatát.

Négy gőzös hadiszerekkel ma érkezett meg Pyreusba.

London, febr. 22. Pol. Cor. jelentése. Kandahár kitűrtésére a kabinet még nem hatá-rozta el magát. A véleménykülönbség a kor-mányba folytonosan tart.

Bécs, febr. 22. A képviselőház mai ülésén Kopp interpellálta a kormányt Innsbruckból két socialdemokrata képviselőnek kiutasítása miatt.

A választási retorika közti Brassóval egybe-megkésztésére a bizottság megválasztott. Chlu-metzki, Weber, Hohenvarth, Smolka, Herbst, Sturm, Rieger stb. vannak benne.

Bern, febr. 22. A szövetségi gyűlés Dröz alelnököt 165 szóból 151-el köztársasági elnök-ké választotta, Baviert 154 szóból 129-el alelnökké. A szabadelvű Hoffman Szt.-Gallenből 88 szóval szövetségi tanácsossá választottat, a con-servativok jelölője Waallender 76 szavazatot kapott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. febr. 23.

Helyi hírek.

— A nemzeti színházban tegnap Birchpfeiffer Saroltától „A szerencse gyermeke” adatott. Emelygős érzélgősségen, jószívról né-met alakokban bővítködő erdőtített szinda-rab, a maga édeskes mesével épen kis gyer-mekeknek és kezdő színészeknek való da-rab. A színház a bérleteket leszámítva kongott az ürességtől és Perlay Gizella k. a. tette meg második tiszteletét. Talán valamivel jobban ját-szott, mint az első alkalommal, a nélkül, hogy jól játszott volna. Mint a lezékelt, felmondta a kö-zönségnek az egész szerepet; alig várta, hogy a tanítóbácsi, a sugó, felszólítsa, aztán roppant buzgalommal és páthosszal elmondta, a mit ne-ki Birchpfeiffer kihagyott. Szóval megerősített abbéli véleményünkben, hogy hangja, termeto megengedik, hogy valamikor művészni is lehes-sen, ma azonban csak olyan kezdő, a kinek már második vendégzerepeltetését a kolozsvári színpadon érteni sehogys nem tudjuk.

— Az élőképek rendezése dugába-dől. Bizonyosan senki sem gondolta volna, hogy azon okon maradjon el, melyről most értesü-lünk. Azt mondják, hogy a nemzeti színház igaz-gatósága tette volna lehetetlenné. A színházért egy estére nem kevesebb, mint 400, irva négy százezer pengő forintot követelvény. Sajátoságos, hogy épen azon igazgatóság, mely zongoristák produkciójának s teljesen kezdő kis színésznőcskék szarnypróbálgatásának ad helyet, a kik szereplése alkalmával bizonyosan nem számít 400 forint nyers bevételre, hogy az igazgatóság egy művészi és jótékony-cz élű előadás alkalmával annyira felszágazza a követelését, hogy lehetetlenné tegye annak megtartását.

— A városi tts. bizottság pénteken folyó február hó 25-én s esetleg folytatásul a reá következő napon mindenkor d. u. 3 órára a városház szokott termébe közgyűlésre meg-bívatik. Tárgyai. 1) Szentesített törvényezikkek bejelentése. 2) M. kir. belügyminiszteri körrendelet az elemi csapásoktól sujtott horvát-szlavon országok segélyezése ügyében. 3) A rendőri s a városi igazgatás körében előforduló fkihágások I-ő II-ik és IV-ik szakosztályoktól ellvílviszsgált összes szabályrendeleteinek a magy. bünt. tör-vénykönyvek életbe lépto folytán megállítása felsőbb megerősítés alá terjesztése végett. 4) A felső leányiskola helyiségének kijavítása és be-rendezésénél kiültött munkatöbblet költségeiről tanácsi előterjesztés. 5) Törvényhatósági átirat-ot: a) Heves megyétől, Lengyelország felsza-badítása érdekében, b) Hajdu-Dorog városától, magyar ajku görög-katholikus püspökség felállí-tása végett tett folyamodásainak pártolása iránt. 6) Az országos magyar iparegyesület felhívása, tagsági belépés iránt. 7) A határrendezés ügyé-ben a gazdagközönség javaslatára tanácsi vé-leményes előterjesztés. 8) A szamosfalvi gát építkezéseinek folyamáról mérnöki jelentések. 9) A számvevő-szék jelentése Stark A-nak a városi vá-mok sat. kezeléséről való 1879-évi számadása felvílviszgalatáról. 10) Indítvány Rosiesen V. bizts. tagtól, a trencsinvárt tér közveze iránt. 11) A közgazg. bizottság átirata, az utozari ra-konzátlankodók letartóztatására a városházánál berendezendő helyiség iránt. 12) A leányárva-ház folyamodása az új évi közűntések vált-ságaiban szegényeknek gyűlt adakozásokból ré-szteltetése iránt. 13) A korcsolyázó egyet folya-modása a korcsolyaverseny után való díj elen-gedése iránt. 14) Az egyetemi kör kérelme tűzi fára 40 frt. költségégelyért. 15) A kisegítő pénz. táregyletnek a polgári iskola felügyelő bizottsá-gában egy taggal képviseltetése iránt az iskola-szék átirata. Kolozsvárt, 1881, február 21-én. A polgármester helyettese: Minorich Károly, fő-kapitány.

— Weér György urtól Rózsavölgyi és Társánál egy „Önkényes négyes” című táncz-darab jelent meg. Az ismert katona trombita je-

lek vannak benne ügyesen felhasználva s élénk s elég jól írott szerzemény. Czimlapja magyar — a mit jól esik felemlitnünk akkor, mikor egyik budapesti kiadó csak a napokban becá-sított piacra valami Romanseot, mely ékeesebb német szóval van egy ismert nevű honleány-nak ajánlvá. — Weér György urral ismét szaporodott egygyel azok száma, kik városunkból zeneművek írásával foglalkoznak. Két év óta na-gyobb zenei kompozicio három hozatott a nyil-vánosság elé. Egyik a Szép Ilána zenéje, me-lyet Nagy Gábor írt, a másik a Zsigmond uré a Schonnai mellé, melyet a fővárosi sajtó egy része is dícsérettel halmozott el, és a Gólya-ki-rály Bánffy György operettje. A kisebb zeneművek száma pedig fölös s zinek között olyan bájos is van, mint a mi színházunk kittl-nő művésznője Pálmay asszony, ki két népdalt alig pár napja adatott ki.

Hazai hírek

— A király mint választó bíró. Rég ismo-retos már, hogy Anglia és Nicaragua köztársaság közte felfurgo vizslályban I. Ferencz Józsefet kérték föl, hogy választott bíróként ítéljen. Ő felsége a tárgy áttanulmányozásával s meg-ítélésével Schmerling, Mailáth és Unger (volt miniszter) urakat bízta meg. A dolog hosszabb tanulmány után a mult héten döntetett el; de az eredmény csak pár hét múlva lesz tud-ható.

— József főherceget tegnap az akadémiai igazgató tanácsa egyhangulag igazgató tag-nak választotta. Ő fensége, kinek halhatatlan atyja akadémianak egyik megalapítója — el-fogadta a választást.

— Zichy Mihálynak, ki tudvalevőleg ellenkezésbe jött a műcsarnok elnökségével, a mi miatt a magyar kiállításokban nem is akar részt venni: közelebb azzal igyekezett némi elégtételt adni a társulat igazgatósága, hogy egy nagyobb szabású műlap rajzolására kérte föl a mestert. — A társulat képviselői személyesen adták neki tudtul a választmányi óhajtatást s a művész készséggel bele is egyezett az ajánlat-ba. A kompozicio magyar tárgyú lesz, meg pedig Arany János „Toldy” trilogijából választ tár-gyat. A képzőművészeti társulat tagjai ennél fog-va nagybecsű művet kapnak. Az eredeti rajzot heliogravure modorban sokszorosíttatja a tár-sulat.

KÖZGAZDASÁG.

A hótfalusi erdők ügye Brassó megye közigazgatási bizottsága előtt.

(Vége.)

A közigazgatási bizottság ezzel egyidejű-leg, — számba véve az adott viszonyokat és körülményeket, továbbá azon okokat, a melyek ezen hatósági felügyelet alatt álló közvagyon-t végleg veszélyeztetik, megkínnyitendő s gyor-sítandó azon eljárást, — a kir. erdőfelügyelővel egyetértőleg kifejezi azon nézetét is a miniszte-rium előtt, hogy addig is, míg akár kiegyezés, akár pedig törvényhozás útján e zilaht és kü-lönleges erdőbirtokügy jogi természetere rendezve lesz, ezen erdőknek kezelése Brassó város erdő-bívataltól egészen különíttessék el; és egy öt tagu ideiglenes kezelő bizottság alakításáék ezen kétségkívül nagy közgazdasági értékkel bíró va-gyonnak együttes, de önálló rendezése és keze-lése czéljából, melybe két tagot (két pagony-erdészt) Brassó város nevezne ki, két tagot pe-dig (két ellenőrt) a vele peres ellentétben álló hét fal községe, és a két fél közös egyetértés-sel (esetleg felsőbb kinevezés útján) egy a gya-korlati erdőrendezésben is jártas erdőrendező-főerdészt állítson e bizottság élére, mely bizott-ságnak feladata lenne tehát: a megyei közigaz-gatási bizottságnak és kir. erdőfelügyelőnek — mint I. fokú erdőrendészeti hatóságnak — fel-ügyelete mellett egyfelől az erdőtörvény alapján kiadott magas miniszteri rendelet követelményei-nek megfelelő ideiglenes és végleges erdőgazda-sági tervet állítani fel, ennek alapján a kezelést és erdővédelmet szervezni; másfelől pedig az erdőtörvény korlátai között nyerhető évi haszon-vételeket a jelenlegi használevőknek bejelen-ett és megállapított szükségletéhez arányítva évről-évre ideiglenesen felosztani s erről a le-hető legpontosabb anyag- és pénzszámadást ve-zetni; a mely t. i. a valószínűleg mielőbb be-következő birtokrendelés és arányosítás alkalmá-val eszközöndő végleszámoláskor a hitelesség teljes kellekevel birjon és ez által ezen külön-ben is és már eddig is eléggé bonyolult ügyet jöhetőleg tisztázni és megkönnyíteni segítse.

K—y.

T. Farkas Irma jutalomjátéka.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 14. szünet.

Kolozsvárt, esztörtékön 1881. február 24.

Gabriella

vagy

Fejedelmi bitor ésszinpadibabér. Dráma 5 felv.

Kezdete este 7 órakor, vége 10-kor.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

Magyar kir. államvasutak menetrendje.

(Keleti vonal.)

Érvényes 1880. évi szeptember hó 10-étől.

Nagyvárad—predeal irány.

Nagyvárad—predeal irány.									
Állomások		Gyors-vonat 2. sz.		Személy-vonat 4. sz.		Teher-vonat 42. sz.			
		óra perc		óra perc		óra perc			
Budapest		Elind.	10 05	6 55	6 05			Karácsonfalva	
Czegi		Erk.	1 51	2 22	1 56			Hosszu-Aszó	
Püspök-Ladány.		Erk.	3 16	4 30	5 25			Mikesásza	
Nagyvárad (Vendéglő)		Elind.	3 21	5 10	6 30			Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	
Várad-Velenceze		"	—	5 19	6 43			Kapus (Vendéglő)	
Fugyi-Vásárhely		"	—	5 30	7 05			Medgyes	
Mező-Telegd		"	3 52	5 52	8 00			Eczel	
Elesd		"	—	6 10	9 03			Erzsébetváros	
Rév		"	4 27	6 34	10 00			Dános	
Csucsa (Vendéglő)		"	5 24	7 38	12 20			Segesvár (Vendéglő)	
Bánffy-Hunyad		"	5 57	8 15	2 00			Segesvár	
Sztána		"	—	8 36	2 34			Héjasfalva	
Egeres		"	—	9 00	3 20			Erked	
Magyar-Gorbó		"	—	9 14	3 42			Bene	
Magyar-Nádas		"	—	9 30	4 20			Kacsa	
Kolozsvár (Vendéglő)		Erkez.	7 04	9 50	4 52			Homoród-Kőhalom	
Kolozsvár		Elind.	7 14	10 14	5 20			Alsó-Rákos	
Apahida		"	—	10 36	6 00			Agostonfalva	
Kolozs-Kara		"	—	10 47	6 18			Kőpecs	
Virágosvölgy		"	—	11 28	7 26			Apácza	
Gyéres		"	8 26	12 04	8 49			Mogyoros	
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)		Erkez.	8 47	12 38	9 41			Földvár	
Kocsárd (Vendéglő)		Elind.	8 50	12 48	9 30			Botfalva	
Maros-Ujvár		"	—	12 56	9 42			Brassó	
Felyincz		"	—	1 03	10 00			Derestye-Hétfalu	
Nagy-Enyed		"	9 16	1 27	11 00			Tömös	
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)		Erkez.	9 32	1 47	11 35			Predeal	
Tövis (Vendéglő)		Elind.	9 39	2 07	12 34			Bukarest	

Kocsárd—marosvásárhely									
Állomások		Vegy.von. 112. sz.		Vegy.v. 116. sz.					
		Minden nap		Minden nap					
		óra perc		óra perc					
Kocsárd (vend.)		Ind.	9 10	4 00					
Kecze		"	9 46	4 36					
Maros-Ludas		"	10 18	5 08					
Maros-Bogát		"	10 29	5 19					
Csapó-Radnóth		"	11 13	6 05					
Nyárádtó		"	12 02	6 54					
M.-Vásárhely		Erk.	12 26	7 18					

Tövis—gyulafehérvár									
Állomások.		Vegy.von. 212 sz.		Vegy.v. 214. sz.					
		Minden nap		Minden nap					
		óra perc		óra perc					
Tövis (vendéglő)		Ind.	2 39	8 20					
Gyulafehérvár (v.)		Erk.	3 11	9 10					
Gyulafehérvár (v.)		Ind.	3 26	—					
Arad		Erk.	11 50	—					

Kapus—nagyszeben									
Állomások.		Vegy.v. 312 sz.		Vegy.v. 316 sz.					
		Minden nap		Minden nap					
		óra perc		óra perc					
Kapus (vendéglő)		"	11 10	4 25					
Nagy-Selyk		"	11 49	5 02					
Ladamos		"	12 34	5 45					
Vizakna		"	1 14	6 23					
Nagy-Szeben		Erk.	1 41	6 50					

Jegyzet. A vastagabb keretbe nyomatott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig számított éjjeli időt jelentik.